

Temat - Jaką funkcję pełni spójnik?

Cele:

- ✓ Wemczym jest spójnik i jaką pełni funkcję
- ✓ Wem przed którymi spójnikami stawiamy przecinki, a przed którymi ich nie stawiamy.
- ✓ Potrafię stosować spójniki w zdaniach.

Ostatnio uczyliśmy się o przyimku. Wiesz, że to nieodmienna i niesamodzielna część mowy. Czasami można pomylić przyimki ze spójnikami. Dziś dowiemy się nieco więcej właśnie o nich - o spójnikach.

Spójnik także jest częścią mowy. Przypomnijmy, ile ich już znamy:

- CZASOWNIKI
- RZECZOWNIKI
- PRZYMIOTNIKI
- PRZYSŁÓWKI
- PRZYIMKI

A zatem czas na szóstą część mowy.

CO ROBI TATA KRZYSIA?

Tata Krzysia jest spawaczem. Wiesz, czym zajmuje się spawacz? Otóż za pomocą specjalnych urządzeń może zespawać ze sobą kilka różnych elementów. Zespawać lub inaczej zespolić. I w ten sposób z kilku metalowych rur powstanie jedna konstrukcja.

Ale dlaczego właściwie Ci o tym mówię?

Bo spójnik jest trochę jak tata Krzysia.

A jego praca polega na zespajaniu.

A tata Oli jest złotnikiem. Gdy mamie Oli zerwał się łańcuszek i była bardzo zmartwiona, znalazł sposób- za pomocą dodatkowego ogniwa połączył dwie części. I znowu łańcuszek był całością! Myślę, że teraz już doskonale rozumiesz, co to znaczy zespolić.

CIEKAWOSTKA

<https://gratka.pl/blog/praca/slusarz-i-spawacz-najbardziej-poszukiwani-zawodowcy/43796/>

Nazwa **spójnika** pochodzi od słowa spajać, czyli trwale łączyć różne elementy.

Spójnik to część mowy, której zadaniem jest spajanie, czyli łączenie ze sobą słów i zdań. Podobnie jak przyimek, spójnik **nie odmienia się** i nie występuje samodzielnie.

Przykłady:

i, oraz, ani, lecz, albo, lub, jednak, zatem, więc, ale, a

Rycerz chciał uratować królową, więc stoczył walkę ze smokiem.

Zwycięzę potwora albo zginę! – zawołał.

Czas na ćwiczenie nr 1 <https://wordwall.net/play/1738/745/816>

Udało Ci się ułożyć poprawne zdania?

Przyjrzyj się przykładom podanym poniżej. Czym różnią się do zdań z wykonanego ćwiczenia?

- Chciał kupić łańcuszek. Zabrakło mu pieniędzy.
- Siostra upiekła ciasto. Rodzina siada do stołu.
- Mama bardzo się ucieszyła. Uwielbia tulipany.

Na pewno zauważyłeś - tutaj każda informacja podane jest w formie dwóch odrębnych zdań. A gdy chcemy je połączyć w jedną potrzebujemy właśnie jego- spójnika.

- Chciał kupić łańcuszek, **ale** zabrakło mu pieniędzy.
- Siostra upiekła ciasto, **więc** rodzina siada do stołu.
- Mama bardzo się ucieszyła, **bo** uwielbia tulipany.

Prawda, że spójnik robi to, co tata Krzysia? Z kilku elementów tworzy jeden.

Czas na kolejne ćwiczenia

Ćwiczenie nr 2

W podanych zdaniach podkreśl spójniki.

Starą, lecz piękną kolię hrabiny zdobią diamenty oraz rubiny.

Schowam się w piwnicy albo gdzieś na strychu, nie znajdzie mnie mama ani wujek Zdzichu.

Ćwiczenie nr 3

Wyróżnione spójniki zastąp odpowiednimi spójnikami z ramki.

lub	oraz	bądź
-----	------	------

Jurek ma psa **i** kota.

Jurek ma psa _____ kota.

Chciałbym mieć teriera **albo** sznaucera.

Chciałbym mieć teriera _____ sznaucera.

Chciałbym mieć teriera _____ sznaucera.

Ćwiczenie nr 4

a) Uzupełnij zdania spójnikami z ramki.

lecz więc

Ferrari jest niewielki, _____ szybki.

Naprawa tego samochodu jest skomplikowana, _____ kosztowna.

b) wyróżnione spójniki zastąp odpowiednimi spójnikami z ramki.

jednak zatem toteż ale

luksusowy, **więc** drogi

stary, **lecz** sprawny

luksusowy, _____ drogi

stary, _____ sprawny

luksusowy, _____ drogi

stary, _____ sprawny

Przyimki i spójniki mogą się mylić. Są nieodmienne i niesamodzielne a ponadto niezbyt duże. Same nic nie znaczą, zawsze potrzebują towarzystwa innych wyrazów.

Zastanówmy się, jak ich nie pomylić. To nie jest trudne. Pamiętaj z naszej lekcji, że **przyimek** zawsze łączył z jednym innym wyrazem np. **za** oknem, **przy** stole, **obok** samochodu.

A **spójnik**, który spaja, zawsze łączy ze sobą dwa elementy np.

Kot **i** pies,

Kawa **czy** herbata.

Czasami łączy (skleja) wyrazy w zdaniu a czasami całe zdania.

Popatrz: Chciałbym zobaczyć się z kolegami, **ale** muszę zostać w domu.

Zerknij na rysunek, który dla Ciebie przygotowałam. Czy rozumiesz jego przekaz? Przerysuj go do zeszytu.

Obejrzyj filmik

Dowiesz się z niego, przed którymi spójnikami należy postawić przecinek a kiedy go pomijamy.

<https://www.youtube.com/watch?v=5vqBLYrByQA>

Spójnik to dość kapryśny gość

Niektóre spójniki lubią przecinki

ale	aby
więc	gdy
lecz	ponieważ
że	bo
żeby	jeśli

Przed tymi spójnikami zazwyczaj postawimy przecinek

A inne ich nie tolerują

i
oraz
ani
lub
albo
bądź

Przed tymi spójnikami nie stawiamy przecinka, chyba, że...

(A ruler is shown in the background, and a lightbulb is on the right side.)

Uwaga, jeśli taki spójnik pojawi się w zdaniu po raz drugi (albo trzeci), wówczas postaw przed nim przecinek np.

Kupi sobie **i** sukienkę, **i** torebkę, **i** nowe buty, **i** biżuterię.

Filmik wyjaśniał, że postawimy przecinki, gdy spójnik pojawi się w zdaniu kolejny raz np. Kupi **i** sukienkę, **i** nowe buty, **i** torebkę, **i** zestaw do makijażu!

Ćwiczenie nr 5

Tam, gdzie trzeba, postaw przecinki.

- Pożywieniem bociana są żaby oraz jaszczurki i ślimaki. Pewne owady są podobne do gałązek więc nazwano je patyczakami. Jad pająka krzyżaka jest zabójczy dla much lecz niegroźny dla ludzi. Słonie rzadko biegają ale w razie potrzeby potrafią pędzić z prędkością 45 km na godzinę.
- Kupiłem niedrogą lecz świetną latarkę. Pójdziemy do kina albo na basen. On nie mówi po włosku ale po grecku. Zjem hamburgera lub frytki. Ten samochód jest duży więc wygodny. Te buty są ładne jednak za drogie.

Ćwiczenie nr 6

Dokończ zdania i w odpowiednich miejscach postaw przecinki.

Lubię filmy przygodowe i _____ .

Marzę o wyjeździe do Afryki lub _____ .

Jestem zdolny ale _____ .

Pomagam innym więc _____ .

Ćwiczenie nr 7

Podkreśl spójniki. Ich liczba wskaże ci rozwiązanie zagadki.

Dzisiejszy dzień nie jest po poniedziałku ani przed czwartkiem, zatem nie jest to wtorek oraz nie jest to środa. Jutro nie będzie niedziela i wczoraj nie była niedziela. Pojutrze nie wypada sobota. Przedwczoraj nie była środa. Jaki to dzień tygodnia?

2- poniedziałek 3 – piątek 4 - niedziela

Ćwiczenie nr 8

Uzupełnij wiersz spójnikami z ramki.

i bądź lub oraz ale

Moja ciocia z Koszalina

ma na imię Karolina.

Nosi spodnie granatowe,

Swetry żółte _____ różowe.

Lubi frytki _____ lody,

pączki z dżemem _____ jagody.

Ma kocura zabawnego,

_____ bardzo tchórzliwego.

Kiedy ciocię coś zasmuci,

arie _____ ballady nuci.

Ćwiczenie nr 9

Dopisz odpowiednie zakończenia zdań. Podkreśl spójniki.

 ani Ameryki / lecz Amerykę

Krzysztof Kolumb nie odkrył Indii, _____ .

 I w Azji / a nie w Azji

Rosja leży w Europie _____ .

Ćwiczenie nr 10

Uzupełnij tekst podanymi spójnikami. Każdego z nich możesz użyć tylko raz.

oraz i czy więc ale jednak

Garncarz wybrał się na targ z misami _____ dzbanami. „Sprzedam _____ nie sprzedam, _____ jechać trzeba” – pomyślał _____ zaprzągnął do wozu ośła. Uparte zwierzę nie chciało _____ ciągnąć, _____ zagniewany mężczyzna zawołał: „No dalej, uparciuchu!”.

Ćwiczenie nr 11

Każde zdanie uzupełnij odpowiednim spójnikiem.

jednak, lub, ani	Nie lubię sera _____ śmietany.
więc, ale, albo	Dom był stary, _____ zadbany.
oraz, dlatego, lub	zostanę pilotem _____ policjantem.

Ćwiczenie nr 12

Podkreśl zdanie, w którym występuje zarówno przyimek, jak i spójnik.

Aladyn znalazł na targu starą, lecz piękną lampę. Przez przypadek wywołał z lampy dżina. potężny i groźny dżin słuchał jego rozkazów.

Ćwiczenie nr 13

Spójniki w nawiasach zastąp innymi o podobnym znaczeniu.

Dzisiaj jest zimno, (lecz) _____ słonecznie.

Ten zegarek jest złoty, (więc) _____ drogi.

Chyba już sporo umiemy!

W ostatnim ćwiczeniu przekonamy się, jak sobie radzisz z rozpoznawaniem poznanych części mowy.

<https://wordwall.net/pl/resource/474001/polski/sp%c3%b3jnik>

<https://wordwall.net/pl/resource/1709587/przyimek-czy-sp%C3%B3jnik>

<https://wordwall.net/play/1471/226/757>

SLEDZTWO
W SPRAWIE
PODKÓJNEGO
SPÓJNIKA

IRMINA ZARSKA

NIKTÓRE SPÓJNIKI LUBIĄ PRZECINKI I ZAHSZE
WYSTĘPUJĄ W ICH TOWARZYSTWIE.

mp. Myślę, że umiem staniac przecinki w odpowiednich miejscach.

O NIKTÓRYCH SPÓJNIKACH MOVI SIĘ, ŻE
ZAHSZE WYSTĘPUJĄ BEZ PRZECINKA.

ICH STATUS ZWIĄZKU Z PRZECINKAMI TO JEDNAK
TO SKOMPLIKOWANE

YESLI TAKI SPÓJNIK WYSTĘPUJE
W ZDANIU RAZ, NIE LUBI
PRZECINKA I WYSTĘPUJE BEZ
NIEGO.

YESLI SPÓJNIK
WYSTĘPUJE W ZDANIU
KILKA RAZY, TO
PRZECINEK, TO
SIĘ PRZED POZYCJĄ
POWTÓRZONYH SPÓJNIEM

mp. Lubis i ortografis, i interpunkcjs.

